

Nachtstück

Utanför, på andra sidan glaset, smälter världen sönder i sexton nyanser antracit. Inuti, på rätt sida av glaset, stirrar man ner i glas som för länge sedan förlorat sina rätta skärpor och lyster, och som nu endast är randiga av skum och sockerlag.

En man, inte över trettiofem, något orakad, med skarpa ansiktsdrag och trötta pupiller, sitter vid fönsterbordet och försöker fokusera blicken på kaoset utanför. Hans kaffeglas är urdruckat, och bredvid det står ytterligare två tomma glas, två tidmätare som nu välkomnar den tredje till sig. Han tänker uppenbarligen inte alls sova i natt.

Framför honom, på bordet bredvid ett svältfött askfat, ligger en uppslagen anteckningsbok i vilken någon har skrivit

”ett svältfött askfat ligger en uppslagen anteckningsbok i vilken någon har skrivit”

Den här mannen beställer in ännu ett glas kaffe och en smörgås, fastän han inte är hungrig. Han bläddrar tillbaka i anteckningsboken, till början, och läser från första raden, utan att titta ner på det skrivna.

”Jesus. När ska jag få sova? Vem kunde någonsin tro att sömn kunde vara så värdefullt? Jag kände en gång en man som ville konstruera en maskin som kunde försätta hela världen i ett konstant sömntillstånd. Inte död utan bara dvala,

försäkrade han. De skulle helt enkelt vara försatta i evig vila. För i sömnen, fortfor han, finns inte ras, kön eller ålder. I sömnen finns bara slumpen som den ter sig för varje enskild individ, och eftersom det undermedvetna inte kan beskyllas eller ta ansvar vore denna möjlighet den bästa tänkbara. Jag sade till honom, att om detta vore möjligt skulle man ha skapat världens bästa styrelseskick. Jag fortsatte med att fråga honom om han någonsin funderat på att bli politiker. Då kändes det mest som en kul grej, ett skämt, men nu vet jag inte.

I går, i tunnelbanan, såg jag en man utan ansikte. Jag vet egentligen inte om han var en man, men av hans kläder och reflektionen av hans anlete i fönstret på vagnen, drar jag denna slutsats. Han var klädd i långrock, förmodligen mot regnet, han bar hatt och hade blanka svarta lackskor. Vad han hade på sig under rocken, eller om han ens hade något på sig, kunde jag inte se, eftersom den var knäppt ända upp i halsen. Hattbrättet var neddraget långt ner i pannan och dölde hans huvud, men jag såg hans spegelbild i fönsterglasat. Hur en människa ens kan hamna i ett sådant sinnestillstånd förbryllade mig något oerhört. Hans anletsdrag var förvridna i skräck som om han sett bortom evigheten och det som döljs där. Hans mun var ihopknipen i en stel grimas, ögon vilt uppspärade, och ett flertal skarpa linjer löpte kors och tvärs över hela ansiktet; rynkor eller ärr, jag kunde inte säga vilket. Plötsligt reste han sig upp för att stiga av, och reflektionen av hans plåga slets bort ur mitt synfält. Innan han vände sig om för att gå mot dörrarna lyfte han på huvudet, som för att nicka mot mig. Hattbrättet steg mot taket, och jag han se hans ansikte. Han hade inget. Gode Gud, han hade inget. Där det skulle vara fanns bara slät hud, hårt spänd över skallbenen. Han hade haka och panna,

men ingen mun, ingen näsa, inga ögon. Inte ens ett hål där munnen skulle vara. En absurd tanke drog igenom mitt huvud: Hur andas han? Såhär i efterhand kan man fråga sig om han ens hade behov av det. Sedan förstod jag vidden av vad jag sett och kände mig kräkfärdig.

Verkligheten bleknar, försvagas.

Mannen med kaffeglasen vrider nervöst på huvudet vid ljudet av dörren som öppnas, och någon stiger in. En kort stund ser han förbi den nyanlända, ut på världen utanför, där utdragna spökansikten virvlar förbi med blåsten, kylan och regnet, innan de helt slukas upp av ingenting. Sedan smälls dörren igen, och han fokuserar på kvinnan som har kommit in.

Hon är klädd i vitt, helt i vitt, till och med de lågklackade skorna är vita, den nyans som är mjölk, med en tillstymmelse till blå underton, som om det där vita är en andra hud, och han kan se hennes vener och kapillärer där under. Även paraplyet är vitt, och hon faller ihop det nu, skakar av de oljiga mörkskimrande vattendropparna. Sedan går hon fram och beställer. Från där han sitter låter det som hon pratar långt bortifrån, genom ett smalt rör, som om hon hennes röst inte alls kom från hennes kropp.

Jag önskar att jag kunde säga att jag lät bli att åka tunnelbana något mer efter den incidenten, efter det som hände, men det vore en lögn. Hur skulle jag annars ta mig omkring? Jag såg dock inte mannen utan ansikte något mer, och efter ett par dagar vågade jag till och med titta upp från marken jag hela tiden stirrat ner i.

Jag undrar om han såg mig, och mitt ansiktsuttryck, om det kanske var så att reflektionen i tunnelbanevagnens fönster hela tiden varit min egen, eller om den avbildade hans gamla ansikte, så som det var i sin allra sista stund. Jag vet inte. Jag kommer aldrig att få veta.

Mitt hem är kallt och dragigt, och hur jag än stänger fönster och ventiler verkar det som om jag inte kan ändra på detta. I sömnen sparkar jag av mig täcket, och jag vaknar alltid frusen. Jag har tejpats för brevinkastet, men tejpens släpper hela tiden och drar med sig små träflagor från dörren. Jag har fått ett antal brev utan avsändare eller adressat, med mycket gamla frimärken föreställande döda kungar och drottningar; brev som innehåller tunna blanka pappersark. För två dagar sedan fick jag ett brev som också innehöll ett helt blankt papper, förutom en rostbrun fläck i nedre vänstra hörnet. Andra brev jag fått har innehållit nålar, men ingen tråd, en liten fingerborg i silver, mjuka stora fjädrar. Ett brev innehöll ett svartvitt fotografi av en man på ett kaklat operationsbord med dräneringsränna, och män med armbindlar som stod med ryggarna vända mot kameran. Jag sparar dessa brev och deras innehåll trots att jag vet att de är i allra högsta grad bidragande till mina växande olustkänslor.

Han kan inte dricka mer kaffe nu. Magsäcken gör revolt och knyter sig i sura kramper, och han tvingas beställa ett glas vatten, och sedan ännu ett. Han ser på klockan och har ännu en stund innan han måste hem, innan världen stänger. Utanför drar fordon fram, slöa som likbilar och blanka som hans panna när han vaknar upp tidigt på morgonen, då han inte är säker på om han fortfarande

drömmer, och om han borde somna om. Det står en äldre man vid ett av fönstren på andra sidan. Hans panna lutar mot glaset och han stirrar in i värmen med tomma ögon. Han har ett sår i pannan, ett jack, och en ensam droppe blod smetas ut mellan hans hud och fönsterglaset. Plötsligt tar händer tag i honom bakifrån, sliter tag i hans rock och vrider honom runt, och sedan är de borta. Både han och angriparen, uppättna av skumningen som också sprider sitt blod över glaset.

I natt drömde jag att jag var en människa som träffade en annan människa i tunnelbanan. Den här andra människan hade inget ansikte. Jag vet att det var en dröm, för när jag vände mitt eget ansikte mot närmast reflekterande yta såg jag att inte heller jag hade något. När jag kände efter med handen stötte fingrarna bara emot slät hud och mjukt kött. Lättnaden när jag vaknade var obeskrivlig.

”...lättnaden när jag vaknade upp var obeskrivlig.” Han ser upp från det skrivna och beställer en kopp te med mjölk, men mjölken påminner honom om kvinnan i vitt, och han måste hålla kannan med båda händer när han häller för att inte spilla. Teet fyller hans munhåla och ångan värmer hans orakade kinder. När han ställt ner koppen på fatet ser han sig om efter kvinnan, men hon är borta. Hennes paraply står dock kvar, tillbakalutat i ett hörn. Han vrider på huvudet. Vid toaletterna är hon inte, och inte heller vid kassadysken. Han funderar ett tag på om han bör ta hennes paraply och springa efter henne ut i regnet. Kanske har hon inte hunnit så långt än... *kanske*, men han överger snabbt tanken och vänder sig åter mot anteckningsboken och det skrivna.

I natt drömde jag att jag trodde mig se min far, död och borta sedan länge, stå lutad mot ett kaféfönster. Jag var berusad, det skall erkännas, och berusningen var påtaglig, även i drömmen. Jag gick fram till honom och grep tag i hans rock och svängde honom runt. Han hade ett jack i pannan, med utsmetat blod strax under hårfästet. Är du min far? Sluddrade jag fram, och han svarade: Ja, men var tyst, var lugn. Sedan vände han åter blicken in mot kaféet och jag stirrade in även jag. Vid ett bord nära fönstret satt en man, inte över trettiofem, orakad och med skarpa ansiktsdrag och trötta pupiller. På bordet han satt vid stod flertalet tomma kaffeglas, och bredvid dem låg en svart, ganska nött anteckningsbok uppslagen.

Se, sa den gamle bredvid mig. Jag såg. Din bror. Min son. Och alkoholdimman tyckte med ens lösas upp och skimra bort, och jag stirrade upp i mörkret där jag låg i min säng.

”...stirrade upp i mörkret där jag låg i min säng.” Han sväljer en sista gång, suckar och reser sig upp för att gå. Redan nu kan han känna hur njurarna har problem att bearbeta allt koffein, och han grimaserar medan han letar i fickan efter växelpengar till tunnelbanan. När naglarna skrapar emot den skrovliga ytan på ett mynt drar han upp dörren och kliver ut. Ett ögonblick står han som en fond mot den nya verkligheten därute, som en stillastående kontur mot tusentals svävande, släpande, transitiva. Sedan är han borta.

Kvinnan i vitt ser länge efter honom, efter de spår han lämnat på platsen där han suttit. Hon är ganska säker på att han inte kommer att komma tillbaka. Bör hon

ta hans paraply och springa efter honom? Saknar han det ens? Det ser rätt ensamt ut där det står lutat mot stolsbenet, hopfällt och blankt, och svart, svart som natten som inte ens har börjat.

Copyright © Alexander Nyström 2003, 2014